

RO

RO

RO

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE

Bruxelles, 16.7.2008
COM(2008) 465 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CĂTRE
CONSILIU ȘI CĂTRE COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN**

O strategie a drepturilor de proprietate industrială pentru Europa

COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CĂTRE CONSILIU ȘI CĂTRE COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

O strategie a drepturilor de proprietate industrială pentru Europa

1. INTRODUCERE

Legislația cu privire la proprietatea intelectuală stabilește protejarea bunurilor necorporale. De exemplu, când un produs fabricat este vândut, produsul însuși devine proprietatea cumpărătorului. În același timp, drepturile de proprietate intelectuală permit elementelor necorporale asociate produsului să rămână proprietatea creatorului sau inventatorului acestuia. Aceste elemente necorporale includ ideea sau invenția care stă la baza produsului ori denumirea sau simbolul care-l deosebesc de alte produse. În mod tradițional, proprietatea intelectuală poate fi împărțită în două categorii principale: proprietatea industrială și dreptul de autor. Prezenta comunicare are ca obiect **drepturile de proprietate industrială**¹.

Brevetele și mărcile sunt cele mai bine cunoscute drepturi de proprietate industrială. Brevetele sunt drepturi exclusive pe termen limitat, acordate unui inventator în schimbul dezvăluirii informațiilor tehnice cu privire la invenție. Spre deosebire de acestea, drepturile asociate mărcilor, care sunt semne ce indică originea bunurilor și a serviciilor, nu au o durată maximă, în măsura în care mărcile respective continuă să fie utilizate în comerț. Totuși, ambele tipuri de drepturi nu își păstrează valabilitatea decât prin plata unei taxe de menținere în vigoare. Există diverse drepturi de proprietate industrială, printre care și unele mai puțin cunoscute, precum cele privind desenele și modelele industriale, indicațiile geografice și soiurile de plante. Ceea ce au însă în comun toate aceste drepturi este faptul că dau titularilor posibilitatea de a preveni utilizarea neautorizată a unui bun necorporal cu potențială valoare comercială, indiferent dacă acest bun este o idee care stă la baza unui proces sau produs inovator sau este o indicație de origine adresată consumatorului.

Europa are nevoie de drepturi de proprietate industrială puternice, pentru a-și proteja inovațiile și a rămâne competitivă în economia mondială bazată pe cunoaștere. În UE, majoritatea drepturilor de proprietate industrială înregistrate beneficiază de protecție la nivel comunitar. În schimb, până la realizarea unui acord asupra brevetului comunitar, întreprinderile nu au această posibilitate în privința brevetelor. Pentru a corecta această lacună, în aprilie 2007, Comisia a publicat o comunicare² cu scopul de a relansa dezbaterile referitoare la sistemul de brevet în Europa, precum și de a stabili modalitățile de realizare a brevetului comunitar și de ameliorare a jurisdicției în materie de brevete în UE. Comisia consideră că este vital să se facă progrese în acest domeniu și își reafirmă intenția de a realiza cu prioritate un acord asupra acestor propuneri.

Comunicarea de anul trecut a generat elanul necesar pentru a avansa în soluționarea problemelor de legislație comunitară care subzistă în domeniul brevetelor. Profitând de imboldul înregistrat pe calea identificării soluțiilor cu privire la brevete, prezenta comunicare

¹ În privința drepturilor de autor, Comisia a publicat o carte verde „Drepturile de autor în economia cunoașterii”, COM(2008)466 final

² „Îmbunătățirea sistemului de brevetare în Europa” COM(2007) 165 final

urmărește elaborarea unei strategii orizontale integrate, care să acopere întregul spectru al drepturilor de proprietate industrială. Comunicarea nu intenționează să compare meritele drepturilor de proprietate industrială formale și ale modelelor comerciale alternative, precum programele informatice cu sursă deschisă (*open-source*) sau secretele de fabricație, ci se concentrează asupra drepturilor de proprietate industrială în sine. Sunt analizate inițiativele existente în vederea propunerii unor acțiuni, pentru ca sistemul să funcționeze într-o modalitate optimă, în contextul provocărilor cu care Europa se va confrunta în următorii ani.

2. PROVOCĂRILE

În Raportul strategic cu privire la Strategia de la Lisabona reînnoită pentru creștere economică și ocuparea forței de muncă, Comisia a identificat investiția în cunoaștere și inovare drept unul din cele patru domenii prioritare pe care se vor concentra acțiunile în ciclul 2008-2010³. Protecția proprietății intelectuale este o condiție-cadru esențială pentru inovare, pentru stimularea investițiilor din domeniul cercetării și dezvoltării și a transferului de cunoștințe de la laborator la piață. Un regim clar al drepturilor de proprietate intelectuală este o condiție vitală pentru o piață unică și pentru punerea în practică a celei de-a „cincea libertăți”, libera circulație a cunoașterii. Acesta poate, de asemenea, contribui – ca parte a unei politici mai largi – la identificarea soluțiilor pentru probleme mondiale de importanță crescândă ca schimbările climatice, îmbătrânirea populației și o posibilă criză a energiei.

2.1. Avantajele economice și societale ale drepturilor de proprietate industrială

Proprietatea, indiferent dacă este corporală sau nu, este crucială pentru funcționarea unei economii de piață. Drepturile de proprietate industrială, cum sunt brevetele, desenele și modelele și drepturile asupra soiurilor de plante, oferă un stimulent pentru producerea de noi invenții și alte inovații, prin acordarea unui drept exclusiv pentru o perioadă limitată de timp. Asemenea drepturi de proprietate industrială facilitează intrarea pe piață a unor noi jucători, ajutând la atragerea capitalului de risc și făcând posibilă autorizarea producției pentru producătorii aflați deja pe piață. Drepturile conferite de mărci sunt esențiale pentru un sistem de concurență nederaturată, care permite consumatorului să distingă produsele și serviciile diferitelor întreprinderi. Mărcile sunt un mijloc de comunicare foarte eficace. Pe de o parte, ele servesc ca mediu de informare și de publicitate și, pe de altă parte, ca simbol pentru crearea și reprezentarea capacității antreprenoriale și a imaginii întreprinderii. Ferit de concurență din partea imitațiilor, producătorul poate să-și mărească cota de piață, să-și majoreze majora marja de profit și să-și atragă loialitatea consumatorilor.

Avantajele brevetelor nu se limitează la titularii drepturilor, ci contribuie la diseminarea cunoștințelor. Chiar dacă întreprinderile rivale pot pierde din cota lor de piață din cauza brevetelor unui concurent, ele beneficiază, în schimb, de noi oportunități tehnologice prin publicarea invențiilor, ceea ce reduce nevoia de a recurge la reproducerea tehnologiei (*reverse engineering*). Se poate crea astfel un cerc virtuos al inovațiilor care compensează, pe termen lung, efectul inițial al prețurilor ridicate din perioada exclusivității pe piață. Proprietatea industrială poate așadar avea un efect pozitiv asupra concurenței, când este însoțită de aplicarea riguroasă a regulilor concurenței pentru a preveni abuzul de drepturi.

³ „Raportul strategic cu privire la Strategia de la Lisabona reînnoită pentru creștere economică și ocuparea forței de muncă: lansarea noului ciclu (2008-2010) În pas cu schimbarea”, COM(2007) 803 final PARTEA I

Un exemplu de efect favorabil pe care proprietatea industrială îl exercită asupra concurenței îl constituie regrupările de tehnologii brevetate la pachet⁴, prin care se reduc costurile de tranzacție și se limitează redevențele cumulative. Regruparea permite acordarea licențelor pentru tehnologiile în cauză printr-o singură operațiune. În cazurile în care licențiații beneficiază în continuare de servicii pentru aplicarea tehnologiei care face obiectul licenței, preluarea licenței la pachet cu serviciile poate genera noi reduceri de costuri.

În ciuda avantajelor pe care le oferă, drepturile de proprietate industrială nu sunt un scop în sine. Politica trebuie să caute să realizeze un compromis între acordarea drepturilor exclusive și difuzarea de noi produse și procese, pentru ca drepturile de proprietate industrială să continue să producă avantaje economice și societale și pe viitor.

2.2. Un mediu în schimbare al inovării

În economia mondială bazată pe cunoaștere, crește importanța inovării ca sursă de avantaje competitive; pentru a rămâne competitive, întreprinderile din UE nu se mai pot baza numai pe prețuri. În acest mediu, întreprinderile mici și mijlocii (IMM-urile) și organizațiile publice de cercetare (OPC-urile), inclusiv universitățile, joacă un rol din ce în ce mai proeminent pe măsură ce crește importanța acordării drepturilor de proprietate industrială. În ciclul 2008-2010 al Strategiei de la Lisabona, Comisia pune un accent sporit pe IMM-uri prin propunerea de noi măsuri în cadrul „Small Business Act” pentru Europa⁵. Mai mult, într-o recomandare adresată statelor membre, Comisia a reafirmat recent importanța transferului de cunoștințe dintre OPC-uri și sectorul privat pentru creșterea competitivității europene. Documentul include un cod de bune practici pentru OPC-uri cu privire la administrarea proprietății intelectuale⁶ și se bazează pe apelul la crearea unui cadru european pentru transferul de cunoștințe⁷. Recomandarea va contribui la crearea unui mediu concurențial mai uniform și va facilita transferul transnațional de cunoștințe. Acesta ar putea fi ameliorat și prin armonizarea modului în care se definește și se aplică exceptarea cercetării de la infracțiunea de încălcare a brevetelor⁸. În plus, pe măsură ce OPC-urile capătă mai mult spirit antreprenorial, de exemplu prin acordarea de licențe sau înființarea de societăți „spin-off”, nevoile lor se aseamănă din ce în ce mai mult cu cele ale IMM-urilor. Prin urmare, instituțiile de cercetare ar putea beneficia de multe dintre măsurile destinate IMM-urilor, descrise în prezenta comunicare.

Ca element esențial în gestionarea bunurilor intelectuale, drepturile de proprietate industrială joacă un rol tot mai important în strategia comercială generală a întreprinderii. În ultimii ani, s-a constatat o creștere puternică în solicitarea de brevete, mărci și alte drepturi înregistrate. Cu toate acestea, alte căi de protejare a informațiilor, precum secretele de fabricație, își

⁴ Comunicarea Comisiei „Orientări privind aplicarea articolului 81 din Tratatul CE acordurilor de transfer de tehnologie”, JO C 101, 27.4.2004, p.2

⁵ „Gândiți mai întâi la scară mică”: Prioritate pentru IMM-uri Un „Small Business Act” pentru Europa, COM(2008) 394 final

⁶ „Recomandare a Comisiei cu privire la administrarea proprietății industriale în activitățile de transfer al cunoștințelor și un cod de bune practici pentru universități și alte organizații publice de cercetare”, C(2008) 1329

⁷ „Îmbunătățirea transferului de cunoștințe între institutele de cercetare și industria din întreaga Europă: pentru o inovare deschisă” COM(2007) 182 final

⁸ Exceptarea cercetării de la infracțiunea de încălcare a brevetelor permite cercetătorilor să utilizeze o tehnică brevetată în scopuri experimentale sau personale și necomerciale. Un amplu studiu (a se vedea: http://www.eutechnologytransfer.eu/deliverables/experimental_use_exemption.pdf) este în curs cu scopul de a evalua posibila aplicare a acestei exceptări în statele membre UE.

păstrează importanța, după cum important rămâne și avantajul asupra concurenței în ceea ce privește timpul de servire. Mai mult, în sectorul TIC, modelele de afaceri cu programe *open-source* coexistă acum cu modelele proprietare. Într-un sondaj efectuat anul trecut printre directorii de întreprinderi europene, 53 % dintre cei întrebați au afirmat că utilizarea drepturilor de proprietate intelectuală va fi foarte importantă sau chiar critică pentru modelul lor comercial în următorii doi ani, în timp ce 35 % au considerat că era deja foarte importantă la momentul sondajului⁹. Totuși, în ciuda importanței lor crescânde în crearea de valoare, activele intelectuale nu sunt tratate standardizat în contabilitatea întreprinderilor, ceea ce poate limita accesul acestora la finanțare. Pe viitor, această problemă ar putea fi rezolvată prin evoluția internațională a sistemelor de contabilizare a bunurilor necorporale.

2.3. O strategie a drepturilor de proprietate industrială pentru Europa

Principiile internaționale ale protecției proprietății industriale datează din secolul al XIX-lea¹⁰. Către sfârșitul secolului al XX-lea, normele minime au fost incluse în acordul TRIPS¹¹. În secolul al XXI-lea, o strategie cu privire la drepturile de proprietate industrială trebuie să se asigure că Europa face față provocărilor economiei globale bazate pe cunoaștere. Sistemul de proprietate intelectuală trebuie să continue să acționeze ca un catalizator pentru inovare și să contribuie la îndeplinirea strategiei generale de la Lisabona. Comisia a stabilit criteriile în acest scop: un asemenea sistem trebuie să fie de **calitate înaltă**, caracterizat prin standarde stricte de examinare; **accesibil**, compensând costurile prin calitate și certitudine juridică; **coerent**, cu o interpretare comună a legilor și proceduri judiciare armonizate; în sfârșit, capabil să asigure un **echilibru** între recompensarea creației intelectuale de valoare și asigurarea unei bune circulații a ideilor și inovațiilor¹².

Dacă în ceea ce privește o serie de drepturi de proprietate industrială există deja un cadru de reglementare la nivelul UE, în domeniul brevetelor, situația este foarte diferită. Este clar că accesibilitatea, coerența și echilibrul dintre recompensarea inventatorilor și circulația ideilor ar fi mult îmbunătățite prin adoptarea brevetului comunitar și a unei jurisdicții paneuropene în domeniul brevetelor.

Prezenta comunicare schițează acțiunile necesare pentru realizarea unui sistem al drepturilor de proprietate industrială de calitate înaltă, capabil să-i permită Europei să beneficieze de potențialul său în confruntarea cu provocările globalizării economice. Strategia completează comunicarea asupra sistemului de brevetare în Europa¹³, dar vizează un domeniu mai larg, întrucât abordează drepturile de proprietate industrială într-o manieră orizontală. Drepturile de înaltă calitate sunt o cerință esențială pentru toate aspectele sistemului – sprijinirea întreprinderilor, inclusiv a IMM-urilor, facilitarea transferului de cunoștințe și aplicarea efectivă a drepturilor, pentru a combate contrafacerile și pirateria. Doar cu un sistem de calitate, Europa poate beneficia de noile oportunități pe care le oferă economia globală și poate îndeplini responsabilitățile care-i revin.

⁹ „The value of knowledge: European firms and the intellectual property challenge” (Valoarea cunoașterii: Firmele europene și provocarea proprietății intelectuale), carte albă publicată în 2007 de serviciul de informații al revistei *The Economist*

¹⁰ Convenția de la Paris pentru protecția proprietății industriale (încheiată la Paris în 1883, revizuită la Stockholm în 1967)

¹¹ *Trade-related aspects of intellectual property rights* (Aspectele comerciale ale drepturilor de proprietate intelectuală) - a se vedea http://www.wto.int/english/docs_e/legal_e/27-trips_01_e.htm

¹² „O Europă modernă, propice inovației”, COM(2006) 589 final

¹³ „Îmbunătățirea sistemului de brevetare în Europa” COM(2007) 165 final

Elementele acestei strategii integrate sunt interdependente și se consolidează reciproc, dar nu sunt exhaustive. Aspectele importante ale politicilor sunt de competența Comunității și, prin urmare, Comisia are responsabilitatea deosebită de a ajuta la identificarea căilor de parcurs, dar reușita nu depinde numai de Comisie. În contextul agendei de la Lisabona, statele membre sunt așadar invitate să ia în considerare această strategie la formularea propriilor lor strategii, căutând, printre altele, posibilitățile de a simplifica printr-o mai bună legislație. De asemenea, alte părți interesate, precum inventatorii, universitățile, întreprinderile și utilizatorii finali, joacă un rol vital și trebuie să poată opta în cunoștință de cauză în ceea ce privește administrarea drepturilor de proprietate industrială.

3. CALITATEA DREPTURILOR DE PROPRIETATE INDUSTRIALĂ

Un sistem de bună calitate al drepturilor de proprietate industrială trebuie să atingă obiectivele recunoscute de încurajare a inovării și de răspândire a noilor tehnologii și cunoștințe. Se pune problema de a merge dincolo de examinarea tehnică și juridică a drepturilor individuale și de a lua în considerare impactul economic al acestora. Drepturile de calitate înaltă, care recompensează numai acele invenții care îndeplinesc condițiile legale, sunt esențiale pentru buna funcționare a sistemului, după cum este și accesul ușor al întreprinderilor și al societății la informațiile cu privire la aceste drepturi.

3.1. Brevetele

Brevetele din Europa sunt percepute în general ca fiind de bună calitate. Cu toate acestea, părțile interesate sunt preocupate de menținerea și îmbunătățirea calității brevetelor în Europa, ca și de evitarea deficiențelor care se manifestă la alte oficii pentru brevete¹⁴. Parlamentul European împărtășește această preocupare¹⁵. De exemplu, un mare număr de brevete suprapuse poate crea bariere suplimentare în calea comercializării noilor tehnologii care sunt deja prinse în „hățișuri” de brevete¹⁶. Drepturile de calitate slabă pot contribui și la apariția de probleme cu „spiridușii” brevetelor¹⁷, de felul celor întâlnite în sistemul judiciar din SUA.

Europa nu face excepție de la tendința mondială de creștere continuă a numărului de cereri de brevete. În 2006, numărul cererilor de brevete înaintate anual Oficiului European pentru brevete (OEB) a trecut pentru prima dată de 200 000, crescând cu 5,6 %¹⁸. În același timp, cererile au devenit și mai voluminoase: la OEB, atât numărul revendicărilor, cât și cel al paginilor, s-au dublat în ultimii 20 de ani¹⁹. Creșterea ca număr și complexitate a cererilor de

¹⁴ Consultare și audiere publică cu privire la viitoarea politică a brevetelor în Europa (2006)
http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/docs/patent/hearing/preliminary_findings_en.pdf

¹⁵ „Policy options for the improvement of the European patent system” (Opțiuni de politică pentru îmbunătățirea sistemului european de brevete) – studiu realizat la cererea Grupului pentru evaluarea opțiunilor de știință și tehnologie (STOA) din Parlamentul European (http://www.europarl.europa.eu/stoa/publications/studies/stoa16_en.pdf)

¹⁶ „Hățișul” de brevete (*patent thicket*) se referă la o posibilă problemă care constă în faptul că, datorită numărului mare de brevete asociate cu un produs sau o tehnologie anume, inovațiile din sectorul respectiv sunt încetinite de teama unor eventuale litigii de contrafacere.

¹⁷ „Spiridușii” brevetelor (*patent trolls*) sunt titulari de brevete care, în esență, se folosesc de brevetele lor pentru a amenința societățile cu acțiuni în contrafacere, pentru a obține ordine de restricție temporară și a stoarce taxe de licență de la terți.

¹⁸ Raportul anual BEP pe 2006 la <http://www.epo.org/about-us/office/annual-reports/2006.htm>

¹⁹ „When small is beautiful: measuring the evolution and consequences of the voluminosity of patent applications at the EPO (Când mic e egal frumos: măsurând evoluția și consecințele volumului mare de

brevete la nivel mondial generează restanțe tot mai mari în ceea ce privește soluționarea acestora²⁰, accentuând incertitudinea provocată pe piață de alți factori, precum brevetele neutilizate. În plus, starea anterioară a tehnologiei²¹ este publicată în proporție mai mare în limbi neeuropene, precum chineza și coreeana. Împreună cu cererile din noi domenii ale tehnologiei, aceste tendințe pun probleme deosebite oficiilor de brevete. Totodată, este necesar să se îmbunătățească accesul întreprinderilor și al inventatorilor la informațiile referitoare la brevete.

Este vital ca brevetele să se acorde numai atunci când s-a adus cu adevărat o contribuție inventivă. Acordarea unor brevete de slabă calitate are un efect negativ, generând incertitudine economică și juridică. Strategia OEB, în ceea ce privește viitoarea sa activitate, este de a „ridica ștacheta”, iar oficiile de brevete din Europa ar trebui să colaboreze, de pildă valorificându-și reciproc lucrările, pentru a menține o calitate înaltă a drepturilor și a evita acordarea de brevete în domenii care nu sunt brevetabile, cum ar fi programele informatice și metodele de gestionare a afacerilor. Examinatorii, la rândul lor, trebuie să se mențină la curent cu ultimele noutăți din domeniul lor printr-o pregătire profesională continuă. În plus, rolul oficiilor de brevete este nu doar de a acorda, ci și de a refuza brevete, lucru de care ar trebui să se țină seama la evaluarea activității lor. Totodată, părțile interesate au un rol important de jucat în a feri oficiile de brevete de a primi prea multe cereri fără conținut inovator. Inițiative de felul sistemelor de evaluare a brevetelor de către specialiștii din domeniul respectiv și adoptarea voluntară a unor coduri de bune practici, pentru a impune standarde mai înalte cererilor care ajung la oficii, sunt tot atâtea modalități încurajatoare de a ameliora calitatea brevetelor pe fondul numărului crescând de solicitări.

Modelele de utilitate, care au apărut în unele state membre UE, sunt asemănătoare brevetelor în măsura în care îi conferă titularului drepturi exclusive asupra unei invenții tehnice, dar durata lor de protecție este mai scurtă decât cea a brevetelor. Pentru a fi protejată printr-un model de utilitate, invenția trebuie să fie nouă, dar i se cere un nivel de inventivitate, în general, mai scăzut decât în cazul brevetelor. Modelele de utilitate și brevetele naționale acordate în statele membre care nu efectuează o analiză riguroasă a conținutului lor de inventivitate sunt o modalitate mai rapidă de a obține protecție. Ele pot fi considerate însă ca drepturi de o calitate mai scăzută decât brevetele analizate și, prin urmare, riscă să sporească incertitudinea juridică.

cereri de brevete la OEB), Eugenio Archontopoulos *et al.* *Information Economics and Policy*, Vol 19, nr. 2 (iunie 2007)

²⁰ Sunt peste 10 milioane de panente neexamine la nivel mondial, iar la BEP, numărul de examinări în așteptare a ajuns la 304.100 în 2006, în creștere de la 285.400 în 2005

²¹ Starea anterioară a tehnologiei denumește informațiile puse la dispoziția publicului înainte de o dată anumită, relevantă pentru originalitatea unei cereri de brevet și deci pentru amploarea drepturilor conferite prin brevet.

Comisia

- va iniția un amplu studiu asupra calității brevetelor, cu scopul de a analiza riscurile pe care le implică brevetele de slabă calitate și de a căuta modalități pentru a evita prezența lor în Europa și

- va studia dimensiunile problemelor pe care le pot genera brevetele neutilizate, va evalua cauzele acestora și va sugera soluții.

Statele membre care acordă modele de utilitate și brevete neexamine din punct de vedere al gradului de inventivitate sunt solicitate să evalueze contribuția acestor drepturi la promovarea inovării.

3.2. Mărcile

Prosperitatea Europei depinde de existența unor mărci puternice²². Pentru aceasta este nevoie de o protecție solidă a mărcilor, care să fie eficace împotriva acordării neadecvate a licențelor, împotriva neutilizării sau a utilizării incorecte și împotriva contrafacerilor.

Procesul de înregistrare, inclusiv examinarea mărcilor, trebuie să se conformeze unor standarde de calitate înalte, în special pentru a se asigura că înregistrările care rezultă pot fi considerate valabile și de natură să satisfacă așteptările consumatorilor. Acestea trebuie să fie transparente, fiabile, coerente și accesibile pentru întreprinderi. La nivelul UE, Oficiul pentru Armonizare în Piața Internă (OHIM) a lansat un studiu asupra nivelului de satisfacție al utilizatorilor. Rezultatele din 2007 au indicat o creștere a gradului general de satisfacție al agenților și al proprietarilor, concretizat printr-un număr mai mic de plângeri și o eficiență sporită în soluționarea acestora. Este însă loc de mai bine în ceea ce privește hotărârile în recurs, în special sub aspectul întârzierilor. În plus, deși se utilizează mai mult instrumentele online, viteza și fiabilitatea mai pot fi îmbunătățite. OHIM și-a elaborat un sistem de management al calității, a introdus o carte de servicii în care și definește obiectivele în raport cu așteptările utilizatorilor și are ambiția să devină un adevărat „organism online”²³.

Înregistrarea comunitară a mărcilor este armonizată în statele membre de mai bine de 15 ani și drepturile asociate mărcilor la nivel național și comunitar coexistă de peste 10 ani. Cu toate că sistemul de mărci a obținut rezultate incontestabil bune, a venit timpul să se procedeze la o evaluare de ansamblu.

²² Studiu Eurobrand2007. A se vedea: <http://study.eurobrand.cc/valueranking2007/>

²³ Pentru detalii, a se vedea site-ul web al OHIM: <http://oami.europa.eu/en/userscorner/default.htm>

Comisia va evalua funcționarea în ansamblu a sistemelor de mărci la nivel comunitar și național. Studiul va analiza impactul sistemelor de mărci din UE asupra părților interesate și va putea sta la baza unei viitoare revizuirii a sistemului comunitar de mărci și a unei mai bune cooperări între OHIM și oficiile naționale.

3.3. Alte drepturi de proprietate industrială

În afară de mărci, există la nivel comunitar și alte drepturi de proprietate industrială. Sistemul comunitar de desene și modele²⁴ a fost introdus în 2003 și, în prezent, oferă o modalitate de protecție în țările terțe în urma aderării CE la Actul de la Geneva al Aranjamentului de la Haga privind înregistrarea internațională a desenelor și modelelor industriale. Cu toate că legislațiile naționale privind desenele și modelele au fost în mare măsură armonizate cu Directiva desenelor și a modelelor²⁵, adoptarea propunerii de liberalizare a pieței secundare a pieselor de schimb²⁶ ar pune la dispoziția pieței unice un sistem mai coerent. Dat fiind acest proces în curs și faptul că sistemul comunitar de desene și modele industriale este relativ recent, Comisia nu intenționează să inițieze o evaluare a acestui sistem la ora actuală.

Printre mai vechile sisteme de protecție comunitară se numără cele privind drepturile legate de indicațiile geografice (IG) și de soiurile de plante (SP). CE dispune de sisteme de înregistrare a IG pentru vinuri și pentru produsele agroalimentare prin intermediul denumirilor de origine protejate (DOP) și de indicații geografice protejate (IGP), care se aplică și la băuturile spirtoase²⁷. Aceste sisteme le dau consumatorilor asigurarea că produsele pe care le cumpără sunt produse veritabile care-și datorează identitatea sau reputația regiunii din care provin. Sistemele de protecție a indicațiilor geografice diferă ca funcții și obiective de cele de protecție a mărcilor. Ambele însă contribuie la protejarea denumirilor produselor împotriva abuzurilor și a imitațiilor. Comisia efectuează în prezent o evaluare *ex post* a implementării generale a sistemului pentru produsele agricole începând din 1992. Studiul urmărește și relația cu mărcile. Se va publica, de asemenea, în 2008, o carte verde cu privire la politica privind calitatea produselor agricole, care vizează lansarea unei consultări cu părțile interesate asupra normelor de produs, cerințelor de producție și sistemelor de calitate, inclusiv dezvoltarea pe viitor a sistemelor de IG. În plus, o altă problemă pe care Comisia o are în vedere este găsirea unor soluții pentru facilitarea protecției IG în cazul produselor neagricole, care să avantajeze atât producătorii europeni, cât și pe cei din țările terțe.

În ceea ce privește sistemul de protecție a SP, Oficiul Comunitar pentru Soiuri de Plante (OCSP), care asigură această protecție, este pe cale să comande o evaluare a rolului și activității sale. O evaluare globală a legislației comunitare privind drepturile de protecție a SP ar putea fi luată în considerare și după încheierea actualei evaluări a *acquis*-ului cu privire la

²⁴ Regulamentul (CE) nr. 6/2002 al Consiliului din 21 decembrie 2001 privind desenele sau modelele industriale comunitare, JO L 3, 5.1.2002, p.1

²⁵ Directiva 98/71/CE din 13 octombrie 1998 privind protecția juridică a desenelor și modelelor industriale, JO L 289, 28.10.1998, p.2

²⁶ „Propunere de Directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 98/71/CE privind protecția juridică a desenelor și modelelor industriale” COM (2004) 582 final

²⁷ Protecția este asigurată prin trei regulamente cu privire la vinuri (Regulamentul (CE) nr. 1493/1999 al Consiliului, JO L 179 14.7.1999, p.1), la băuturile spirtoase (Regulamentul (CE) nr. 110/2008 al Consiliului, JO L 39, 13.2.2008, p.16) și la produsele agricole și alimentare (Regulamentul (CE) nr. 510/2006 al Consiliului, JO L 93 31.3.2006, p.12).

comercializarea semințelor și a materialului săditor, care examinează și relația cu sistemul de protecție a SP.

Comisia:

- va publica în 2008 o carte verde cu privire la politica în domeniul calității produselor agricole care înglobează și indicațiile geografice și
- va iniția o evaluare, inclusiv prin consultarea publicului, cu privire la fezabilitatea protecției indicațiilor geografice pentru produsele neagricole.

3.4. Drepturile de proprietate industrială și concurența

Legile proprietății industriale și cele ale concurenței au ca obiective comune promovarea inovării și stimularea creșterii economice. Protecția puternică a drepturilor de proprietate industrială ar trebui să fie însoțită de o aplicare riguroasă a normelor concurenței.

Existența și exercitarea dreptului de proprietate industrială nu sunt, în sine, incompatibile cu legile concurenței. Doar în situații excepționale, „exercitarea” unui drept poate constitui o încălcare a normelor comunitare în domeniul concurenței, în special atunci când o întreprindere are o poziție dominantă și când comportamentul ei ar putea duce la eliminarea concurenței de pe o piață anume. Tribunalul de Primă Instanță a identificat situațiile în care, de exemplu, refuzul de a acorda o licență poate deveni abuziv și anume atunci când informația care se refuză este indispensabilă pentru a concura pe o piață secundară, când concurența de pe acea piață secundară riscă să fie eliminată și când se împiedică pătrunderea pe piață a unor produse noi, cerute de consumatori²⁸.

Un domeniu din ce în ce mai important la interfața dintre legile proprietății industriale și cele ale competiției îl reprezintă standardizarea. În general, standardizarea are o influență pozitivă asupra inovării și a dezvoltării economice. Totuși, pentru a evita eventualele denaturări ale concurenței, este necesar ca standardizarea să se efectueze în mod deschis și transparent²⁹. Un exemplu de denaturare ar putea fi așa-numita „ambuscadă a brevetelor” (*patent ambush*), prin care titularul unei tehnologii proprietare esențiale pentru un anume standard obține o valoare *ex post* (adică după stabilirea standardului) artificial umflată pentru tehnologia sa brevetată, disimulându-și în mod deliberat brevetul în timpul procesului de standardizare.

Normele organismelor de standardizare pot prevedea o obligație *ex ante* (adică înainte de stabilirea standardului) de declarare a cererilor de brevete esențiale și/sau a brevetelor acordate sau pot să se angajeze să acorde licențe pentru brevetele esențiale în condiții echitabile, rezonabile și nediscriminatorii (FRAND)³⁰. Unele organisme au adoptat, de asemenea, norme prin care titularii unor tehnologii potențial esențiale sunt obligați să declare procentul maxim pe care urmează să-l perceapă ca redevență, în caz că tehnologiile lor sunt selecționate pentru a fi incluse într-un standard. Comisia încurajează organismele europene de standardizare să pună efectiv în practică aceste politici.

²⁸ Hotărârea Tribunalului de Primă Instanță (Marea Cameră) din 17 septembrie 2007, *Microsoft împotriva Comisiei*, Cauza T-201/04

²⁹ Comunicarea Comisiei „Orientări privind aplicabilitatea articolului 81 din Tratatul CE în cazul acordurilor de cooperare orizontală”, JO C 3, 6.1.2001, p. 2

³⁰ Orientările generale pentru cooperarea între CEN, Cenelec și ETSI și Comisia Europeană și Asociația Europeană a Liberului Schimb din 28 martie 2003, JO C 91, 16.4.2003, p.7

Normele care impun declararea *ex ante* a procentului maxim de redevență nu trebuie să fie folosite ca pretext pentru discuții ilegale asupra prețurilor. Aceste norme nu sunt însă anticoncurențiale în sine. Dimpotrivă, în împrejurări adecvate, ele ar putea favoriza considerabil concurența, făcând posibilă o concurență *ex ante*, bazată atât pe meritele tehnice cât și pe prețul tehnologiilor. Într-o asemenea situație, cel care are de câștigat în final este consumatorul, deoarece concurența *ex ante* ar împiedica perceperea unui preț artificial umflat *ex post*. Acestea fiind spuse, menirea legilor concurenței nu este, în general, de a anticipa politicile organismelor de standardizare în ceea ce privește proprietatea intelectuală, ci de a semnaliza ce elemente pot fi sau nu anticoncurențiale. Este treaba industriei să aleagă sistemul care corespunde cel mai bine nevoilor sale în limitele acestor parametri³¹.

Comisia:

- va lansa un studiu de documentare pentru a analiza interacțiunea dintre drepturile de proprietate intelectuală și standarde în procesul de promovare a inovării³² și
- va adopta, în primul trimestru din 2009, un document consultativ privind standardizarea în domeniul tehnologiilor informației și comunicațiilor (TIC), care va urmări și relația dintre standarde și drepturile de proprietate industrială în acest sector.

4. SPRIJINIREA INOVĂRII LA ÎNTREPRINDERILE MICI ȘI MIJLOCII

În Europa, întreprinderile mici și mijlocii (IMM-urile)³³ reprezintă 99 % din totalul întreprinderilor, asigurând 85 de milioane de locuri de muncă. Exploatarea cu succes a drepturilor de proprietate industrială poate constitui o pârghie esențială pentru prosperitatea IMM-urilor. Cu toate acestea, de multe ori, IMM-urile nu-și valorifică pe deplin posibilitățile de a exploata drepturile de proprietate industrială³⁴. Cercetările arată că IMM-urile utilizează mai puțin drepturile de proprietate industrială formale, preferând să se bazeze pe alte metode de protecție, cum ar fi secretul de fabricație sau avantajele comerciale. Când procedează astfel din neștiință sau din lipsă de asistență, acest comportament este regretabil și pune în evidență necesitatea unor măsuri de politică rapide.

4.1. Îmbunătățirea accesului IMM-urilor la drepturile de proprietate industrială

IMM-urile susțin adeseori că nu cumpără drepturi de proprietate industrială formale pentru că sunt prea scumpe. Dacă în cazul mărcilor, desenelor și modelelor, pot alege între sistemul național și cel comunitar, IMM-urile nu au această posibilitate în cazul brevetelor. Intrarea în vigoare a Acordului de la Londra³⁵ la 1 mai 2008 va ajuta IMM-urile să beneficieze de piața unică prin reducerea costurilor de traducere a brevetelor europene³⁶. Situația se poate însă

³¹ De exemplu, în anumite împrejurări, licențele gratuite pot contribui considerabil la adoptarea pe scară largă a standardelor în domenii în care se manifestă puternice efecte de rețea.

³² „Către o contribuție sporită a standardizării la inovarea în Europa”, COM(2008) 133 final

³³ Recomandarea Comisiei din 6 mai 2003 privind definirea microîntreprinderilor și a întreprinderilor mici și mijlocii, JO L 124 20.5.2003, p.36

³⁴ „Punerea în aplicare a Programului comunitar de la Lisabona – O politică modernă a IMM-urilor în folosul creșterii și al ocupării forței de muncă”, COM(2005) 551 final

³⁵ Acordul din 17 octombrie 2000 privind aplicarea articolului 65 CEB (JO OEB 2001, 549)

³⁶ A se vedea: <http://www.epo.org/patents/law/legislative-initiatives/epc2000.html>

ameliora foarte mult prin introducerea unui brevet European rentabil și accesibil³⁷, așa cum au solicitat din nou IMM-urile în cadrul consultărilor cu privire la „Small Business Act”³⁸. Unul din cele zece principii enunțate în acest document arată că UE și statele membre ar trebui să încurajeze IMM-urile să beneficieze mai mult de avantajele pieței unice, inclusiv de accesul la brevete și mărci.

S-a sugerat, de asemenea, printre alte soluții, oferirea unor stimulente IMM-urilor sub forma cercetării stării anterioare a tehnologiei și sub forma unor subvenții pentru primele 10 cereri de brevete³⁹, care ar putea să le încurajeze să recurgă la protecția drepturilor de proprietate industrială. Ar merita poate să studieze⁴⁰ ce soluție ar fi mai eficace: reducerea costurilor pentru toate IMM-urile (de exemplu, prin reducerea taxelor de procesare⁴¹), acordarea unor subvenții selective⁴² sau introducerea unor stimulente pentru reducerea impozitelor pe veniturile obținute din acordarea de licențe pe drepturile de proprietate industrială⁴³.

Comisia

- continuă să lucreze la elaborarea unui sistem de brevete eficient și rentabil, de calitate înaltă și sigur din punct de vedere juridic la nivel European, care să includă un brevet comunitar și o jurisdicție a brevetelor pe ansamblul UE și

- va studia modul în care trebuie concepută structura taxelor pentru viitorul brevet comunitar, spre a facilita accesul IMM-urilor.

Până la adoptarea unui brevet comunitar, statele membre sunt încurajate, în cadrul comunitar al ajutoarelor de stat pentru cercetare, dezvoltare și inovare⁴⁴:

- să utilizeze dispozițiile existente în sprijinul drepturilor de proprietate industrială și

- să studieze modalitățile în care IMM-urile ar putea beneficia mai bine de drepturile prevăzute în acest cadru, cum ar fi reducerea taxelor de brevet sau stimulentele fiscale destinate să încurajeze acordarea de licențe.

³⁷ „Îmbunătățirea sistemului de brevetare în Europa”, COM (2007) 165 final – a se vedea anexa II și referințele citate acolo cu privire la calcularea avantajelor pe care le oferă Acordul de la Londra și brevetul european în materie de costuri

³⁸ http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/sba_en.htm#aa

³⁹ http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/docs/patent/hearing/preliminary_findings_en.pdf

⁴⁰ „A memorandum on removing barriers for a better use of the IPR system by SMEs” (Un memoriu privind eliminarea obstacolelor pentru a ameliora utilizarea sistemului DPI de către IMM-uri), raport destinat Direcției Generale Întreprinderi și Industrie, iunie 2007, (a se vedea: http://www.proinno-europe.eu/NWEV/uploaded_documents/IPR_Expert_group_report_final_23_07_07.pdf)

⁴¹ În SUA, legislația brevetelor permite entităților mici să beneficieze de o reducere a taxelor la jumătate (a se vedea: http://www.uspto.gov/web/offices/pac/mpep/mpep_e8r6_appxl.pdf).

⁴² Subvenționând, de exemplu, solicitanții la prima cerere de brevet (ca în cazul „serviciului primul brevet” al OSEO Innovation din France sau al inițiativei INSTI-KMU-Patentaktion care sprijină IMM-urile în materie de brevete în Germania) sau autorizând subvenții suplimentare (cum este cazul serviciului IPAS din Irlanda).

⁴³ Unele țări permit reduceri de impozite pe veniturile provenind din acordarea de licențe pe brevete.

⁴⁴ JO C 323, 30.12.2006 2006, p.1

4.2. Ameliorarea accesului IMM-urilor la procedurile de soluționare a litigiilor

Resursele IMM-urilor de a intenta acțiuni în justiție, în special procese legate de brevete, sunt adeseori limitate. Crearea unei jurisdicții europene integrate a brevetelor, care să fie eficientă, fiabilă și accesibilă, ar fi evident o soluție foarte eficace.

O altă cale care s-a sugerat ar fi asigurarea de protecție juridică în materie de brevete. Cel mai recent studiu efectuat de Comisie pe această temă⁴⁵ a evaluat fezabilitatea unui mic număr de sisteme de asigurare. Concluzia a fost că numai un sistem obligatoriu ar fi viabil din punct de vedere economic. Acest rezultat a fost însă pus sub semnul întrebării de lucrările recente privind înființarea sistemelor voluntare. Comisia va urmări așadar evoluțiile ulterioare în acest domeniu.

Mecanismele alternative de soluționare a litigiilor (ASL), în special medierea, pot completa sistemul judiciar, constituind o alternativă viabilă atât pentru IMM-uri cât și pentru întreprinderile mai mari, cu condiția să fie rapide, fiabile și rentabile. Directiva 2008/52/CE⁴⁶ oferă un cadru de mediere pentru litigiile transfrontaliere, facilitând accesul la soluționarea litigiilor prin abordarea unor aspecte cheie ale relației dintre mediere și procedura civilă și prin furnizarea unor instrumente utile de promovare a medierii. Comisia încurajează, totodată, aplicarea unor înalte standarde de mediere în litigiile interne și susține utilizarea codului european de conduită pentru mediatori⁴⁷, în scopul creșterii calității și coerenței serviciilor de mediere.

În contextul lucrărilor la brevetul comunitar și la un sistem integrat de jurisdicție a brevetelor, se studiază în prezent și înființarea unui centru comunitar de arbitraj și de mediere în materie de brevete, pentru soluționarea cazurilor în care nu este în cauză validitatea. Un astfel de centru, care ar completa mecanismele ASL pentru brevete din afara cadrului comunitar, ar putea asigura IMM-urilor o mai mare proximitate și accesibilitate a mijloacelor de soluționare a litigiilor legate de brevete. Centrul ar stabili o listă comunitară de mediatori și arbitri care ar putea asista părțile în soluționarea litigiului lor. Cu toate că recurgerea la mecanismele ASL nu ar fi obligatorie, un judecător din cadrul jurisdicției integrate a brevetelor ar explora împreună cu părțile posibilitățile de soluționare a litigiului la centrul de arbitraj și de mediere.

⁴⁵ „Patent litigation insurance – A Study for the European Commission on the feasibility of possible insurance schemes against patent litigation risks” (Asigurarea împotriva litigiilor în materie de brevete – studiu realizat pentru Comisia Europeană privind fezabilitatea unor posibile sisteme de asigurări împotriva riscurilor de litigii în materie de brevete), studiu de monitorizare efectuat de CJA Consultants Ltd (a se vedea: http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/docs/patent/studies/pli_report_en.pdf)

⁴⁶ Directiva 2008/52/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 mai 2008 privind anumite aspecte ale medierii în materie civilă și comercială, JO L 136, 25.5.2008, p.3.

⁴⁷ A se vedea: http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_ec_code_conduct_en.htm

Comisia

- va studia modurile în care medierea și arbitrajul pot fi încurajate și facilitate și mai mult, în contextul continuării lucrului la realizarea unui sistem aplicabil pe tot teritoriul UE pentru soluționarea litigiilor în materie de brevete.

Statele membre

- sunt încurajate ca, în contextul strategiei de la Lisabona, să acorde sprijin suficient IMM-urilor în apărarea drepturilor lor de proprietate industrială.

4.3. Sprijin de calitate pentru IMM-uri în administrarea drepturilor de proprietate industrială

Deși serviciile finanțate public care oferă sprijin IMM-urilor sunt foarte numeroase în Europa, destul de puține dintre ele pot fi considerate ca foarte performante, chiar dacă există câteva rare „insule” de programe bine concepute⁴⁸. Drepturile de proprietate industrială, pe toată durata ciclului lor de existență, ar trebui să facă parte integrantă din planul de afaceri al întreprinderilor alături de alte active intelectuale. Un sprijin de calitate acordat IMM-urilor în privința gestionării drepturilor de proprietate industrială ar trebui să fie croit în funcție de nevoile lor individuale. A acorda un astfel de sprijin presupune o combinație rar întâlnită de competențe tehnice, juridice și de afaceri. Inițiativa de „formare a formatorilor” din cadrul proiectului IP4Inno⁴⁹ pregătește formatori specializați în domeniul drepturilor de proprietate intelectuală care să-și difuzeze cunoștințele în mediile de consiliere a întreprinderilor. Totodată, serviciile de sprijinire a IMM-urilor pot să-și exploateze mai bine propriile lor competențe. La nivel național, oficiile de brevete și agențiile tehnologice/de dezvoltare pot crea sinergii punându-și laolaltă competențele tehnico-juridice și de afaceri. Obiectivul proiectului IP-Base este de a promova lansarea unor noi acțiuni de sensibilizare și de noi servicii de sprijin. Proiectul se bazează pe colaborarea dintre oficiile naționale de brevete și structurile locale de inovare, inclusiv rețeaua „Enterprise Europe Network”.

Pentru a supraviețui și a prospera, IMM-urile europene trebuie tot mai mult să opereze pe piețele din exteriorul UE. O protecție solidă a drepturilor lor de proprietate intelectuală este esențială pentru ca ele să poată valorifica din plin noile șanse comerciale. Comisia își va consolida ajutorul pentru întreprinderi în țările terțe. În China, de exemplu, a fost creat un birou de asistență în materie de DPI, cu sarcina de a consilia întreprinderile cu privire la DPI, inclusiv cu privire la punerea lor în aplicare. Această acțiune-pilot va fi evaluată pentru a stabili dacă este cazul să se continue acest tip de sprijin pe termen lung, dacă trebuie extins sau dacă trebuie modificat pentru a corespunde viitoarelor nevoi ale IMM-urilor.

⁴⁸ Benchmarking National and Regional Support Services for SMEs in the Field of Intellectual and Industrial Property (Evaluarea serviciilor naționale și regionale de sprijinire a IMM-urilor în domeniul proprietății industriale și intelectuale). A se vedea: http://www.proinno-europe.eu/admin/uploaded_documents/Benchmarking-Report-SME.pdf

⁴⁹ A se vedea: <http://www.proinno-europe.eu/index.cfm?fuseaction=page.display&topicID=63&parentID=54>

Comisia

va evalua biroul de asistență DPI din China cu scopul de a optimiza serviciile de susținere a IMM-urilor în materie de DPI în țările terțe și de a aprecia posibilitățile de menținere și de extindere a acestui tip de sprijin.

Statele membre sunt încurajate

- să sensibilizeze în mai mare măsură toate întreprinderile, inclusiv IMM-urile, și toți cercetătorii cu privire la gestionarea bunurilor intelectuale.

5. APLICAREA DREPTURILOR DE PROPRIETATE INTELECTUALĂ – COMBATEREA CONTRAFACERILOR ȘI PIRATERIEI

Protecția inovațiilor prin intermediul drepturilor de proprietate intelectuală trebuie să fie însoțită de mecanisme eficace de punere în aplicare. Contrafacerile și pirateria ating cote alarmante, afectând semnificativ inovarea, creșterea economică și crearea de locuri de muncă din UE și punând în pericol sănătatea și securitatea cetățenilor europeni. Pe plan mondial, comerțul cu produse piratate și contrafăcute a fost estimat la 200 miliarde USD în 2005⁵⁰. Contrafacerile și pirateria sunt un fenomen de mare amploare, care, potrivit estimărilor, crește în valoare absolută și ca proporție din PIB-ul mondial în pas cu tendințele comerțului internațional. Este deci imperativ necesar să se intensifice acțiunile, atât în interiorul UE, cât și în țările terțe, pentru a proteja întreprinderile europene și investițiile lor în inovare.

5.1. Aplicarea efectivă prin intermediul legislației comunitare

În interiorul pieței unice, directiva de aplicare a DPI⁵¹ este cheia de boltă a contribuției UE la lupta împotriva contrafacerilor și a pirateriei. Pentru ca obiectivele ei să poată fi atinse, ea trebuie să fie transpusă corect și aplicată practic. Comisia ajută la coordonarea rapoartelor privind punerea ei în aplicare, pe care statele membre trebuie să le înainteze până la 29 aprilie 2009.

Sancțiunile penale sunt și ele mijloace de aplicare a drepturilor de proprietate intelectuală, acolo unde este cazul. Diferențele de punere în aplicare a procedurilor penale și a sancțiunilor creează discrepante în ceea ce privește gradul de protecție oferit titularilor de drepturi. Comisia rămâne la convingerea că statele membre trebuie să introducă măsuri penale eficace.

Când un tribunal hotărăște că drepturile de proprietate intelectuală au fost încălcate, aplicarea hotărârii sau deciziei nu ar trebui să pună mari probleme titularului. În cadrul revizuirii regulamentului Bruxelles I⁵², Comisia studiază modul în care aplicarea transfrontalieră a drepturilor ar putea fi simplificată. Unul din elementele avute în vedere este eliminarea

⁵⁰ Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, Impactul economic al contrafacerii și pirateriei 4/6/07 DSTI/IND(2007)9/PART4/REV1

⁵¹ Directiva 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală, JO L 157, 30.4.2004, p.16

⁵² Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială, JO L 12, 16.1.2001, p.1

condiției de exequatur⁵³, condiție prealabilă pentru aplicarea unei hotărâri judecătorești pronunțate într-un alt stat membru.

Comisia

- va asigura transpunerea integrală și aplicarea efectivă a Directivei 2004/48/CE privind respectarea DPI și

- va analiza, în cadrul revizuirii regulamentului Bruxelles I, modalitățile în care poate fi ameliorată aplicarea transfrontalieră a hotărârilor judecătorești.

5.2. Inițiative la frontieră

La granițele Comunității, bunurile suspectate că ar aduce atingere DPI pot fi confiscate în temeiul legislației vamale⁵⁴. Pentru aplicarea efectivă a acestor măsuri, titularii de DPI trebuie să coopereze strâns cu autoritățile vamale și să le comunice datele necesare pentru ca vameșii să poată depista cu succes transporturile suspecte. Această cooperare este unul dintre pilonii planului de acțiune pentru o ripostă a vămilor în cadrul efortului de combatere a contrafacerilor și a pirateriei, adoptat de Comisie în octombrie 2005⁵⁵ și aprobat de Consiliu. Comisia urmează să prezinte în scurtă vreme rezultatele aplicării sale și intenționează să lanseze ulterior un nou plan de acțiune vamală bazat pe succesul celui dintâi. Recentele modificări aduse Codului vamal vizând ameliorarea controalelor de siguranță și securitate pun la dispoziție noi instrumente pentru difuzarea rapidă a informațiilor privind traficul de mare risc.

Numărul cazurilor raportate de autoritățile vamale ca implicând produse contrafăcute și piratate a crescut cu peste 15 % în 2007, trecând de 43 000⁵⁶. Reacția vămilor a produs rezultate semnificative, dar evident nu rezolvă decât parțial problema. Este esențial ca această acțiune să fie însoțită de măsuri de prevenire a distribuției produselor care încalcă DPI și, în cele din urmă, a fabricării acestora. În plus, este un fapt recunoscut că se impune o mai bună cooperare cu autoritățile vamale din țările de fabricație. În acest scop, un plan comun de acțiuni vamale împotriva contrafacerilor și pirateriei este în curs de elaborare împreună cu autoritățile chineze. Acest plan ar urma să fie finalizat în 2008.

În paralel, titlul de brevet comunitar unitar, asigurând o protecție geografică integrală fără nici o lacună, ar spori eficacitatea luptei împotriva contrafacerilor și împotriva copierii produselor brevetate de întreprinderile europene. Aceasta ar ajuta la prevenirea pătrunderii produselor contrafăcute pe piața unică europeană și ar facilita confiscarea acestora de către autoritățile vamale la toate frontierele externe ale UE, precum și eliminarea lor de pe piață indiferent pe unde pătrund în circuitele de distribuție.

⁵³ Când există o condiție de *exequatur*, o hotărâre judecătorească pronunțată într-un stat membru și executorie în statul respectiv nu devine executorie într-un alt stat membru decât după ce primește titlu executoriu în acel stat.

⁵⁴ Regulamentul (CE) nr. 1383/2003 al Consiliului din 22 iulie 2003 privind intervenția autorităților vamale împotriva mărfurilor suspectate de a aduce atingere anumitor drepturi de proprietate intelectuală, precum și măsurile care trebuie aplicate mărfurilor care aduc atingere anumitor drepturi de proprietate intelectuală, JO L 328, 30.10.2004, p.16

⁵⁵ „Reacția autorităților vamale la ultimele tendințe în materie de contrafacere și piraterie”, COM(2005) 479 final

⁵⁶ A se vedea: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/customs/customs_controls/counterfeit_piracy/statistics2007.pdf

Comisia

- *va căuta să asigure utilizarea pe deplin, de către titularii de drepturi și de către vămi, a instrumentelor de schimb de informații, în scopul depistării traficului de mare risc al bunurilor contrafăcute;*
- *va elabora un nou plan de acțiune al vămilor împotriva contrafacerilor și a pirateriei;*
- *împreună cu autoritățile chineze, va elabora, în 2008, un plan comun de acțiune împotriva contrafacerilor și pirateriei.*

5.3. Acțiuni complementare nelegislative

Pentru aplicarea efectivă a DPI, este necesară îmbunătățirea rețelelor dintre Comisie și statele membre, dintre diferitele autorități naționale din statele membre, ca și dintre sectorul public și cel privat. Totodată, este necesară o mai bună percepție a daunelor pe care le cauzează contrafacerile și pirateria. Consumatorii asociază uneori contrafacerile cu îmbrăcămintea ieftină și produsele de lux, ignorând pericolul pe care-l reprezintă pentru sănătate și securitate versiunile falsificate ale medicamentelor, ale produselor de igienă corporală, ale componentelor electronice și ale pieselor de motor pentru vehicule. În plus, se știe prea puțin despre legăturile care există între mărfurile contrafăcute și evaziunea fiscală, spălarea de bani, cartelurile de droguri, grupările paramilitare, rețelele de crimă organizată și exploatarea muncii copiilor. Ideea educării și sensibilizării publicului asupra importanței drepturilor de autor pentru disponibilitatea conținutului este recunoscută pe scară largă ca un instrument de luptă împotriva pirateriei⁵⁷. O atitudine publică de „toleranță-zero” față de încălcarea DPI ar contribui la o mai bună aplicare a acestora în beneficiul titularilor, inclusiv al IMM-urilor⁵⁸.

Pentru ameliorarea rețelelor de informare, Comisia va colabora cu statele membre și va studia în ce mod strângerea și documentarea informațiilor cu privire la activitățile ilegale pot deveni mai eficace. În interiorul statelor membre, coordonarea principalilor factori – vamă, poliție, inspecție comercială, procuratură, oficii ale proprietății intelectuale și tribunale – poate fi îmbunătățită prin schimbul de bune practici. Între statele membre, s-ar putea înființa o rețea eficace de cooperare transfrontalieră, cu scopul de a facilita schimbul rapid de informații. Aceasta s-ar putea crea pornind de la sisteme existente cum ar fi sistemul de informare a pieței interne⁵⁹, care ar putea fi utilizat pentru răspândirea informațiilor cu privire la mărfurile contrafăcute.

O cooperare sporită între sectoarele public și privat ar putea, de asemenea, servi la ameliorarea aplicării DPI. Comisia va examina în ce măsură se poate negocia la nivelul UE un acord intersectorial pentru a reprimă descărcările ilegale pe scară largă ale unor conținuturi protejate de drepturile de autor, păstrând echilibrul între necesitatea protejării datelor cu caracter personal și impactul site-urilor web care pun în comun fișierele asupra industriei creative. S-ar putea, de asemenea, încheia între părțile interesate un acord la nivelul UE, ca un pas înainte spre eliminarea vânzării de produse contrafăcute pe internet.

⁵⁷ „Conținutul creativ online pe piața unică”, COM(2007) 836 final

⁵⁸ Pentru efectele contrafacerilor asupra IMM-urilor din UE și pentru o analiză a diferitelor inițiative și resurse, publice și private, de aplicare a DPI, a se vedea: http://www.ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/industry/doc/Counterfeiting_Main%20Report_Final.pdf

⁵⁹ A se vedea: <http://ec.europa.eu/idabc/en/document/5378/5637>

Comisia

- va studia aportul potențial al unor noi activități de sensibilizare la schimbarea percepției publicului asupra bunurilor piratate și contrafăcute, atât la nivel european cât și la nivelul statelor membre;
- va studia modul în care se poate ameliora strângerea informațiilor pentru crearea unei vaste documentații care să stea la baza unei mai bune direcționări a acțiunilor de aplicare a DPI;
- va lucra la ameliorarea cooperării între toți factorii interni din statele membre, implicați în combaterea contrafăcărilor și a pirateriei, în vederea eficientizării acțiunilor la nivel național;
- va căuta soluții pentru constituirea unei rețele eficiente de cooperare administrativă între statele membre, în vederea realizării de acțiuni la nivel european;
- va acționa în vederea facilitării unor acorduri între sectorul public și cel privat pentru combaterea încălcării proprietății intelectuale;
- va căuta să negocieze un acord intersectorial la nivelul UE în vederea reducerii traficului referitor la piraterie și la vânzarea de bunuri contrafăcute pe internet.

Statele membre sunt invitate, în cadrul strategiei de la Lisabona, să se asigure că autoritățile responsabile de aplicarea DPI dispun de suficiente informații și resurse pentru a colabora constructiv cu titularii drepturilor în combaterea încălcărilor proprietății intelectuale.

6. DIMENSIUNEA INTERNAȚIONALĂ

6.1. Reforma dreptului mărcilor

Tratatul de la Singapore privind dreptul mărcilor⁶⁰, încheiat în 2006 în cadrul Organizației Mondiale a Proprietății Industriale (OMPI), are la bază tratatul privind dreptul mărcilor din 1994 și urmărește crearea unui cadru internațional dinamic și modern pentru armonizarea procedurilor administrative de înregistrare a mărcilor. Noul tratat introduce prevederi legate de recente evoluții în tehnologia comunicației, flexibilizează atitudinea față de nerespectarea unor termene și recunoaște de manieră explicită mărcile vizuale netradiționale și mărcile nevizuale (de exemplu, mărcile sonore și gustative). Există și o serie de măsuri speciale privind acordarea de asistență tehnică țărilor în curs de dezvoltare pentru a le ajuta să profite cât mai mult de prevederile tratatului. Industria europeană nu va putea beneficia de consensul realizat la Singapore decât dacă statele membre UE și CE ratifică tratatul sau aderă la acesta.

Comisia va întreprinde acțiunile pregătitoare pentru aderarea CE la tratatul de la Singapore privind dreptul mărcilor și va încuraja statele membre să-l ratifice.

⁶⁰

A se vedea: <http://www.wipo.int/treaties/en/ip/singapore/>

6.2. Agenda de reformă a dreptului brevetelor

Armonizarea dreptului brevetelor ar putea permite întreprinderilor europene să-și breveteze mai ușor invențiile în afara UE. Începând din 1970, Tratatul de cooperare în materie de brevete (*Patent Cooperation Treaty – PCT*)⁶¹ a deschis calea către protecția mondială prin brevet, obținută pe baza unei cereri internaționale unice. Formalitățile au fost în mare măsură armonizate prin Tratatul privind dreptul brevetelor⁶² din 2000, dar s-au făcut puține progrese în direcția unui tratat privind dreptul material al brevetelor (SPLT). Țările în curs de dezvoltare insistă asupra faptului că un viitor sistem de brevete trebuie să țină seama în mod adecvat de interesele lor. Pe de altă parte, și între țările dezvoltate continuă să existe diferențe esențiale în privința sistemului de brevete. În Statele Unite, proprietatea asupra brevetului se acordă primei persoane care realizează invenția, spre deosebire de Europa, unde titlul revine primului care depune cererea de brevet. Există și alte deosebiri, cum ar fi, în SUA, perioada de grație care precede depunerea cererii și în care invenția poate fi dezvăluită fără ca acest fapt să împiedice depunerea cererii ulterior sau lipsa obligației de a publica toate cererile în așteptare în interval de 18 luni de la data de depozit sau de la data de prioritate. În cadrul Consiliului Economic Transatlantic, Comisia va colabora cu statele membre pentru găsirea unei modalități de a avansa pe calea armonizării dreptului internațional al brevetelor.

Armonizarea dreptului material al brevetelor ar simplifica procesarea acestora, ar facilita o mai amplă colaborare între oficiile de brevete, conducând, în cele din urmă, la recunoașterea reciprocă a brevetelor acordate. Europei îi revine sarcina de a acționa pentru ca înțelegerile multilaterale să includă și înalte standarde de calitate în materie de brevetabilitate.

Comisia va colabora cu statele membre UE în vederea armonizării dreptului internațional al brevetelor în cadrul negocierilor pentru un tratat asupra dreptului material al brevetelor și în cadrul Consiliului Economic Transatlantic.

6.3. Aplicarea drepturilor de proprietate intelectuală în țări terțe

Înșușirea ilegală a DPI în terțe țări generează o îngrijorare crescândă printre întreprinderile europene pentru care DPI constituie un avantaj competitiv esențial. În urma adoptării, în 2004, a strategiei de aplicare a DPI în țările terțe⁶³, Comisia a evidențiat necesitatea întăririi activității de aplicare a DPI și a cooperării în acest sens cu o serie de țări prioritare⁶⁴, stabilite pe baza unui studiu separat care se actualizează regulat⁶⁵. În ceea ce privește țările prioritare, acțiunile constau în consolidarea cooperării cu țările care împărtășesc aceleași valori, stabilirea de dialoguri cu privire la DPI, transferul de resurse de asistență tehnică pentru aplicarea DPI și sensibilizarea față de problemele DPI a întreprinderilor din UE care operează în țările respective. Pe plan bilateral, toate acordurile comerciale aflate în discuție cuprind capitole aparte referitoare la DPI. Grație convergenței reglementărilor, acestea ar trebui să asigure protecția și aplicarea efectivă a DPI și să contribuie la o mai bună clarificare a obligațiilor internaționale.

⁶¹ A se vedea: <http://www.wipo.int/treaties/en/registration/pct/>

⁶² A se vedea: <http://www.wipo.int/treaties/en/ip/plt/index.html>

⁶³ JO C 129, 26.5.2005, p. 3

⁶⁴ „Europa globală: Concurența în lume – o contribuție la strategia UE pentru creștere și ocuparea forței de muncă” COM(2006) 567 final

⁶⁵ http://ec.europa.eu/trade/issues/sectoral/intell_property/survey2006_en.htm

Pe plan multilateral, noi inițiative privind aplicarea DPI au luat ființă în diferite cadre, cum ar fi Consiliul OMC/TRIPS, G8 (procesul Heiligendamm), OCDE și OMPI. O propunere recentă de consolidare a cadrului internațional al DPI o constituie acordul comercial împotriva contrafacerilor (ACIC). Această inițiativă mixtă americano-japoneză vizează încheierea unui acord internațional de combatere a încălcărilor DPI și identifică trei domenii principale pe care un astfel de acord ar trebui să le aibă în vedere: cooperarea internațională, în special între vămi și alte autorități care răspund de aplicarea DPI, ameliorarea cadrului de aplicare prin creșterea competențelor și cadrul legislativ. Având în vedere potențialul pe care l-ar avea o acțiune coordonată, Comisia lucrează, pe baza unui mandat de negociere, la realizarea unui acord oficial.

Comisia

- *va efectua studii regulate asupra activităților de aplicare a DPI din exteriorul UE;*
- *va căuta să introducă clauze de protecție și aplicare efectivă a drepturilor de proprietate intelectuală în acordurile comerciale bilaterale;*
- *va întări activitățile de aplicare a DPI și cooperarea în acest sens cu țările terțe prin intermediul dialogului asupra reglementărilor, în special cu țările cu cote înalte de contrafacere și piraterie;*
- *va acționa pentru încheierea unui acord multilateral împotriva contrafacerilor.*

6.4. Probleme de dezvoltare

În ultimii ani, problema proprietății industriale în țările în curs de dezvoltare și a modului în care aceasta poate servi ca instrument al dezvoltării sociale, ecologice, economice și culturale s-a aflat în centrul discuțiilor internaționale. Comitetul permanent al OMPI pentru dezvoltare și proprietate industrială, înființat în 2007, ar putea reprezenta o importantă platformă pentru realizarea de progrese în această dezbatere. Un alt exemplu îl constituie Grupul de lucru interguvernamental (GLI) *ad hoc* al OMS privind sănătatea publică, inovarea și proprietatea intelectuală, care a finalizat recent o strategie mondială⁶⁶ având drept scop îmbunătățirea accesului la medicamente și abordarea problemei din ce în ce mai acute a bolilor neglijate, în special în țările în curs de dezvoltare. UE continuă să joace un rol crucial în inițiativele privind proprietatea intelectuală în sprijinul țărilor în curs de dezvoltare și al țărilor cel mai puțin dezvoltate.

În cadrul Convenției-cadru a ONU privind schimbările climatice, foaia de parcurs de la Bali⁶⁷ din 2007 a stabilit relația dintre politicile drepturilor de proprietate intelectuală și condițiile propice transferului de tehnologie. UE este gata să participe la dialog în cazurile în care eventualele efecte secundare ar putea frâna progresul țărilor în curs de dezvoltare în lupta împotriva schimbărilor climatice.

În cadrul Comitetului interguvernamental al OMPI privind proprietatea intelectuală în materie de resurse genetice, cunoștințe tradiționale și folclor, Comunitatea Europeană a propus în 2004 ca orice solicitant de brevet să fie obligat să declare sursa/originea resurselor genetice și

⁶⁶ <http://www.who.int/phi/documents/POAWhitePaper.pdf>

⁶⁷ A se vedea: http://unfccc.int/meetings/cop_13/items/4049.php

a cunoștințelor tradiționale aferente implicate în invenția care face obiectul cererii sale⁶⁸. Această obligație ar da posibilitatea comunităților indigene de la care s-au preluat resursele genetice și cunoștințele tradiționale respective să permită verificarea respectării normelor de partajare a accesului și a beneficiilor (*Access and Benefit Sharing*) și, astfel, să participe la beneficiile rezultate din exploatarea comercială a brevetelor, ajutând totodată oficiile de brevete să examineze noutatea invențiilor în cauză. În consecință, Comisia continuă să susțină eforturile depuse pentru adoptarea propunerii și constată că, în unele state membre, dreptul brevetelor prevede declararea originii geografice a materialului biologic care figurează în cererile de brevete.

În urma Declarației de la Doha adoptată de OMC în 2001⁶⁹ și a deciziilor ulterioare⁷⁰ de modificare a acordului TRIPS, UE a adoptat în mai 2006 Regulamentul (CE) nr. 816/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 mai 2006 privind acordarea de licențe obligatorii pentru brevetele referitoare la fabricarea produselor farmaceutice destinate exportului în țări cu probleme de sănătate publică⁷¹. Ratificarea de către UE a protocolului din 2005 de modificare a acordului TRIPS constituie un semnal important al angajamentului european în această chestiune.

Comisia va participa activ la discuțiile internaționale care urmăresc să ajute țările în curs de dezvoltare să valorifice potențialul drepturilor lor de proprietate industrială.

7. CONCLUZII

Este nevoie de o acțiune integrată pentru a corecta lacunele actualului sistem al drepturilor de proprietate industrială în sensul valorificării la maximum a potențialului inovator și a competitivității Europei. În domeniul brevetelor, chiar și numai brevetul comunitar ar soluționa deja o mare parte din problemele, inclusiv de cost și complexitate, pe care le întâmpină inventatorii și întreprinderile europene care vor să-și protejeze invențiile. În afară de aceasta, un sistem jurisdicțional integrat la scara UE ar putea ameliora substanțial accesul la mecanismele de soluționare a litigiilor și certitudinea juridică atât pentru titularii drepturilor cât și pentru terți. Atingerea urgentă a acestor obiective este deci de cea mai mare importanță.

Odată adoptate propunerile legislative aflate în discuție, vor exista sisteme comunitare de protecție a principalelor drepturi de proprietate industrială. Totuși, unele aspecte ale sistemelor vor avea nevoie de o evaluare în timp, ca să se asigure funcționarea lor cu eficacitate optimă. Pe de altă parte, sunt necesare acțiuni complementare importante pentru consolidarea cadrului juridic, astfel încât acesta să confere drepturi solide și aplicabile întreprinderilor europene din toate sectoarele și de toate mărimile, precum și inventatorilor și organismelor de cercetare pentru a profita din plin de șansele pe care le oferă economia mondială bazată pe cunoaștere.

⁶⁸ A se vedea: http://www.wipo.int/tk/en/genetic/proposals/european_community.pdf

⁶⁹ A se vedea: http://www.wto.org/english/thewto_e/minist_e/min01_e/mindecl_trips_e.htm

⁷⁰ A se vedea: http://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/implem_para6_e.htm și http://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/wtl641_e.htm

⁷¹ Regulamentul (CE) nr. 816/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 mai 2006 privind acordarea de licențe obligatorii pentru brevetele referitoare la fabricarea produselor farmaceutice destinate exportului în țări cu probleme de sănătate publică, JO L 157 9.6.2006. p.1

Prezenta comunicare expune, în principal, acțiuni la nivel comunitar, dar urmărește, în același timp, să inspire noi dialoguri și acțiuni în rândul statelor membre și al părților interesate din societatea europeană. În acest sens, statele membre joacă un rol în formularea strategiilor în domeniile lor de competență. La rândul lor, inventatorii, organismele de cercetare și IMM-urile, pentru a putea opta în cunoștință de cauză, trebuie să devină mai conștienți de potențialul pe care-l reprezintă drepturile de proprietate industrială. Când utilizează drepturi de proprietate industrială formale, întreprinderile ar trebui, în general, să le integreze într-o strategie globală de întreprindere. Răspunderea de a valorifica întregul potențial pe care drepturile de proprietate industrială îl pot oferi economiei europene este deci o răspundere împărțită.